

Vyvěšeno dne: 23. 10. 2026
Svěšeno dne: 6. 11. 2026

Markéta Hrdličková

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobkyně**: JUDr. Eva Tučková**, bytem Nad Rybníkem 156, Praha 9, zast. Mgr. Janem Vargou, advokátem se sídlem Fügnerovo náměstí 1808/3, Praha 2, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 5. 2026, č. j. 38 Ad 2/2026-42,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši **6 135 Kč**, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího zástupce Mgr. Jana Vargy, advokáta.

Odůvodnění:

[1] Kasační stížností brojí žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) proti výše uvedenému rozsudku, kterým Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) zrušil rozhodnutí stěžovatelky ze dne 26. 1. 2026, č. j. RN-505 106 176-35-JN, ve věci přiznání výchovného.

[2] Žalobkyně podala dne 25. 7. 2025 žádost o zvýšení starobního důchodu o částku za jedno vychované dítě jiné než vlastní (dále jen „žádost o výchovné“); její vnučku N.R., nar. 3. 1. 2007, která jí byla svěřena do péče rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 20. 11. 2008, č. j. 0 P 530/2008-56, který nabyl právní moci dne 14. 1. 2009 (dále jen „rozsudek obvodního soudu“). O nezletilou žalobkyně pečovala do doby, než byla opětovně svěřena do péče své matky na základě rozsudku Okresního soudu v Liberci ze dne 7. 9. 2022, č. j. 0 P 490/2021-766, 30 P a Nc 370/2021, ve znění rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 27. 4. 2023, č. j. 36 Co 24-2023/823, tedy do 4. 5. 2023, kdy rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci nabyl právní moci (dále jen „rozsudek krajského soudu v péči o nezletilou“). Z rozsudku krajského soudu v péči o nezletilou bylo zjištěno, že nezletilá se žalobkyní fakticky nežila již od 12. 10. 2020, kdy se s matkou od prarodičů odstěhovala.

[3] O žádosti žalobkyně rozhodla stěžovatelka rozhodnutím ze dne 12. 12. 2025, č. j. VYCH-VZ-12. 12. 2025-ČSSZ/505 106 176 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), tak,

že podle čl. II zákona č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 323/2021 Sb."), žalobkyně nesplnila zákonné podmínky, a její žádost zamítla. Proti prvostupňovému rozhodnutí podala žalobkyně námitky, které stěžovatelka žalobou napadeným rozhodnutím zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

[4] Stěžovatelka v rozhodnutí uvedla, že žalobkyni byl přiznán starobní důchod ode dne 1. 1. 2009. Podle čl. II bodu 3 zákona č. 323/2021 Sb. platí, že podmínky výchovy dítěte se pro účely zvýšení podle čl. II bodu 1 tohoto zákona posuzují u všech pojištěnců podle právních předpisů účinných ke dni, od něhož byl starobní důchod přiznán, pokud není stanoveno jinak. U žalobkyně se splnění podmínky vychování dítěte posuzuje dle § 32 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění k 1. 1. 2009 ve spojení s § 4 odst. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2022 (dále jen „vyhláška č. 284/1995 Sb.").

[5] Stěžovatelka v rozhodnutí konstatovala, že podmínky nároku na zvýšení starobního důchodu za vychované dítě lze posuzovat pouze do data přiznání starobního důchodu a po tomto datu již osobní péči o dítě pro nárok na výchovné hodnotit nelze. Tento svůj závěr stěžovatelka podpírá skutečností, že institut výchovného má tlumit negativní dopad na výdělkové poměry pečující osoby v průběhu její ekonomicky aktivní části života. Jelikož žalobkyni byl již přiznán starobní důchod od 1. 1. 2009 a péči o nezletilou převzala až 14. 1. 2009, tak převzetí péče nemohlo mít negativní dopad na její pracovní kariéru.

[6] Žalobkyně v **žalobě** namítala, že rozhodnutí stěžovatelky je nezákonné a nesprávné, jelikož není zákonem vyloučeno souběžné pobírání starobního důchodu a přiznání výchovného. O nezletilou vnučku pečovala více než 14 let a splňuje zákonnou podmínku osobní péče alespoň po dobu 10 let dle § 32 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění k 1. 1. 2009, a mělo by jí tak být přiznáno výchovné dle § 34a odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění"). O svoji vnučku se žalobkyně s manželem starali proto, že ani jeden z rodičů se o ni nemohl starat s ohledem na jejich odsouzení pro majetkové trestné činy (zpronevěra a podvod) a související výkony trestu. Nemohl obstát závěr, že výchova nezletilé neměla dopad na pracovní kariéru žalobkyně, jelikož prokázání dopadu na pracovní kariéru žadatele zákon nikterak nepožaduje. Stejně tak nemohlo obstát tvrzení stěžovatelky, opět bez jakékoli zákonné opory, že podmínky nároku na zvýšení starobního důchodu za vychované dítě lze posuzovat pouze do data přiznání důchodu.

[7] **Městský soud** žalobě vyhověl a rozhodnutí stěžovatelky zrušil. Konstatoval, že pro přiznání výchovného musí být splněno několik podmínek. Pojištěnec musí osobně pečovat o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti let, případně po dobu pěti let, pokud se výchovy dítěte ujal po dosažení osmého roku jeho věku, či o dítě pečoval od jeho narození do jeho úmrtí, pokud dítě zemřelo po dosažení pěti let věku; pokud dítě vychovávalo více osob, musí pojištěnec o dítě osobně pečovat v největším rozsahu. Dle městského soudu stěžovatelka pochybila, pokud žádost žalobkyně o přiznání zvýšení starobního důchodu za vychované dítě zamítla s odůvodněním, že podmínky nároku na výchovné lze posuzovat pouze do data přiznání starobního důchodu. Ze znění § 34a zákona o důchodovém pojištění dle městského soudu nikterak nevyplývá, že by osobní péče o dítě měla být hodnocena výlučně k okamžiku přiznání starobního důchodu, ani že by osobě, jíž byl starobní důchod přiznán před 1. 1. 2023, nemohlo vzniknout právo na výchovné na základě péče vykonávané i po tomto datu. Rozhodující bylo, zda poživatel starobního důchodu dítě fakticky vychoval. K tomu městský soud dospěl na základě judikatury

krajských soudů, která vykrystalizovala v závěr, že správní orgány nesmějí zužovat okruh rozhodných skutečností nad rámec zákona a že při posuzování výchovného je nutné hodnotit celý faktický rozsah péče, nikoli ji omezit procesním či historickým kritériem (např. datem přiznání dávky). Tyto principy krajské soudy opakovaně odvozují z § 34a zákona o důchodovém pojištění, ze zásady materiální pravdy a zákazu libovůle ve výkladu sociálních práv. Stejně tak odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, která dospěla k závěru, že pro přiznání výchovného je relevantní pouze skutečnost, kdo dítě vychoval v největším rozsahu, nikoliv to, jak se výchova dítěte projeví do majetkových poměrů žadatele. Výchovné je samostatným zákonným institutem, u starobních důchodů přiznaných před 1. 1. 2023 zákon pouze požaduje podání žádosti. Zákon nikde nestanoví, že by podmínky výchovy měly být splněny nejpozději ke dni přiznání starobního důchodu. Argumentace stěžovatelky, že *„po přiznání důchodu již nelze osobní péči hodnotit“*, tak nemá oporu v textu zákona.

[8] Městský soud se vyjádřil rovněž k datu podání žádosti žalobkyní po dni 31. 12. 2024, přičemž dospěl k závěru, že čl. II bod 5 zákona č. 323/2021 Sb. neupravuje dobu vzniku nároku, ale procesní lhůtu k uplatnění nároku takového žadatele, jemuž nárok ke dni 1. 1. 2023 již svědčil, což nebyl případ žalobkyně. Péče o nezletilou byla právně ukončena až nabytím právní moci rozhodnutí krajského soudu v péči o nezletilou dne 4. 5. 2023. Smyslem tohoto ustanovení bylo zabránit neomezenému zpětnému uplatňování nároků, avšak nebylo jím sankcionovat osoby, u nichž ke dni uplynutí lhůty ještě nebylo objektivně možné posoudit splnění hmotné podmínky (výchovy dítěte).

[9] V **kasační stížnosti** stěžovatelka namítá kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Důvodem zamítnutí žádosti byla skutečnost, že žalobkyně žádala zohlednit výchovu dítěte, které ale vychovala až po datu přiznání starobního důchodu. Stěžovatelka označila odkazovanou judikaturu městským soudem jako nepřiléhavou a trvá na závěru, že pokud byl žalobkyni přiznán starobní důchod, vztahují se na ni přechodná ustanovení čl. II zákona č. 323/2021 Sb., dle čl. II bodu 3 téhož zákona se podmínky výchovy dítěte posuzují dle právních předpisů účinných ke dni přiznání starobního důchodu. O zvýšení musela žalobkyně požádat na základě žádosti, a to dle bodu 5 téhož zákona nejpozději do 31. 12. 2024, jelikož jí byl starobní důchod přiznán před 1. 1. 2023. Pokud se má nárok žalobkyně posuzovat podle zákona účinného v době přiznání starobního důchodu, tak není možné, aby jej stěžovatelka posuzovala v souladu s § 34a zákona o důchodovém pojištění, jelikož toto ustanovení vstoupilo v účinnost až 1. 1. 2023. Stěžovatelka trvá na tom, že dle dikce § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění a dle § 4 odst. 2 písm. b) vyhlášky č. 284/1995 Sb., tak lze podmínky nároku na zvýšení starobního důchodu posuzovat pouze do data přiznání starobního důchodu. Tato skutečnost vyplývá i z odůvodnění pozměňovacího návrhu.

[10] To, že byla podána žádost žalobkyně opožděně, zmínila stěžovatelka pouze nad rámec výše zmíněného stěžejního důvodu, proč nebylo žádosti žalobkyně vyhověno a bylo učiněno v rámci vyjádření k žalobě, stěžovatelka nyní tuto námitku rozšiřuje v kasační stížnosti. Žádost musí být podána dle čl. II bod 5 zákona č. 323/2021 Sb. nejpozději do 31. 12. 2024, jelikož stěžovatelce byl přiznán důchod před 1. 1. 2023. Pojištěncům, kteří podali žádost o starobní důchod po 31. 12. 2022 s datem přiznání před 1. 1. 2023, tak se starobní důchod zvyšoval jen za výchovu toho dítěte, které uvedli v žádosti o přiznání starobního důchodu. Pokud tak neučinili, výchovné jim nenáleželo. Městský soud uvedl, že ke dni uplynutí lhůty nemohlo být posouzeno splnění hmotněprávní podmínky výchovy dítěte. S tímto závěrem se stěžovatelka neztotožňuje a nechápe, proč by posouzení splnění podmínek nebylo možné. Pojištěnci, jimž byl starobní důchod přiznán před 1. 1. 2023, mají podat žádost o výchovné ve lhůtě do 31. 12. 2024, a pokud tak neučiní, výchovné jim nenáleží. Za situace, kdy starobní důchod byl přiznán před 1. 1. 2023, jsou v drtivé

většině případů již známy skutečnosti týkající se posouzení podmínek výchovy podle § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění a § 4 odst. 2 písm. b) vyhlášky č. 284/1995 Sb., neboť jejich splnění muselo být zohledněno k datu přiznání starobního důchodu pro účely stanovení důchodového věku.

[11] Stěžovatelka dále uvádí, že procentní výměry za vychované dítě, tzv. výchovné, byly do právní úpravy včleněno zákonem č. 323/2021 Sb. na základě podkladu poslaneckého pozměňovacího návrhu (č. 8828, J. Hamáček, sněmovní tisk č. 1230/1, PSP, 8. volební období, 2017-2021, dostupné na webových stránkách poslanecké sněmovny) (dále jen „pozměňovací návrh"). *„Pozměňovací návrh přináší do oblasti základního důchodového pojištění nový institut zvýšení starobního důchodu za vychované děti, tzv. výchovné, jehož účelem je posílit důchodové nároky osob, které v průběhu svojí pracovní kariéry zajišťovaly výchovu dětí. Smyslem výchovného je ocenit osoby, které získaly významnou zásluhu z hlediska budoucnosti financování základního důchodového pojištění tím, že dlouhodobě zajišťovaly výchovu dítěte, čímž se (obvykle) postaraly o přínos nového pojištěnce do systému. Opatření směřuje jak na důchody, které budou přiznávány v budoucnu, tak na důchody přiznané v období před datem účinnosti nové právní úpravy."* Dále stěžovatelka cituje z pozměňovacího návrhu, že je nutné vyrovnat rozdíly mezi průměrnou částkou starobního důchodu muže a ženy, přičemž tato nižší částka může být u ženy důsledkem výchovy dítěte či dětí. Dále z pozměňovacího návrhu cituje, že *„podmínky pro uznání dítěte za vychované budou v zásadě stejné, jaké platí pro účely snížení důchodového věku žen. Bude se tedy vyžadovat, aby osoba tj. (muž i žena) před datem přiznání starobního důchodu osobně pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti roků, s tím, že pokud se ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, postačí, pokud pečovala aspoň po dobu pěti roků a nepřestala o dítě pečovat před dosažením jeho zletilosti"*. Na starobní důchody přiznávané od 1. 1. 2023 se vztahuje § 34a a násl. zákona o důchodovém pojištění, na starobní důchody již přiznané před 1. 1. 2023 se vztahují přechodná ustanovení zákona č. 323/2021 Sb. Pokud se tedy v důvodové zprávě hovoří o tom, že návrh dopadne stejným způsobem jak na osoby, jimž bude starobní důchod teprve přiznáván, tak na osoby, které tuto dávku již pobírají, zcela nepochybně se tím mínilo, že těmto osobám bude starobní důchod zvýšen o výchovné za podmínek uvedených v přechodných ustanoveních, nikoliv to, že ke starobním důchodům již přiznaným před 1. 1. 2023 bude přiznáváno výchovné za péči o dítě vykonávanou kdykoliv v budoucnu po přiznání důchodu s využitím § 34a zákona o důchodovém pojištění. Právní úprava je v tomto jednoznačná a na žalobkyni se vzhledem k datu přiznání starobní důchodu nemůže § 34a zákona o důchodovém pojištění vůbec vztahovat.

[12] Z výše uvedených důvodů navrhuje stěžovatelka, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[13] Žalobkyně ve **vyjádření ke kasační stížnosti** zopakovala skutečnosti obsažené v žalobě, a to, že o vnučku pečovala více než 14 let a měla by tak mít nárok na zvýšení svého starobního důchodu o výchovné. S rozsudkem městského soudu se ztotožňuje a považuje jej za správný. Ustanovení § 34a ani přechodná ustanovení zákona č. 323/2021 Sb. výslovně nestanoví, že rozhodným dnem pro splnění podmínek výchovy je den přiznání starobního důchodu. Dle výkladu stěžovatelky by tedy vyplývalo, že kdyby žalobkyně odešla do důchodu o několik měsíců či let později, nárok na výchovné by jí vznikl. Přitom rozsah její péče o vnučku by byl zcela stejný. Takový výsledek však podle žalobkyně nekoresponduje s účelem institutu výchovného, kterým je ocenění dlouhodobé péče o dítě, nikoli sankcionování okamžiku přiznání důchodu.

[14] **Nejvyšší správní soud** předesílá, že se jedná o věc, v níž před městským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce. V souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. je proto nejprve nutné posoudit, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního kasační soud podrobně vyložil

v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vymezil podmínky, za kterých je kasační stížnost přijatelná (viz též usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28). O přijatelnou kasační stížnost se dle citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatelky (tím je zde sice správní orgán, nicméně i v takovém případě lze považovat kasační stížnost za přijatelnou, pokud by bylo shledáno zásadní pochybení městského soudu při výkladu hmotného nebo procesního práva, příp. pokud by městský soud nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu);. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že nelze *prima facie* vyloučit pochybení městského soudu, dle stěžovatelky není vyjasněno, zda na žadatele, který začal pobírat starobní důchod před započetím výchovy dítěte, dopadá institut výchovného dle § 34a zákona o důchodovém pojištění. Kasační stížnost je tak přijatelná.

[15] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[16] Stěžovatelce byl přiznán důchod před 1. 1. 2023, což sama uvedla v žádosti o výchovné. Výchovné je institut, který je bezpochyby spojen se starobním důchodem, jedná se o fakultativní možnost navýšení starobního důchodu. Výchova dítěte byla zákonodárcem vyhodnocena jako natolik záslužná činnost, že uznal za vhodné ji ohodnotit přiznáním navýšení starobního důchodu. Jedná se však o takové navýšení, které nenáleží všem starobním důchodcům, ale pouze těm, kteří splní zákonné podmínky.

[17] Dle čl. II bodu 1 zákona č. 323/2021 Sb. *„starobní důchody přiznané ode dne, který spadá do období před 1. lednem 2023, se zvýší o 500 Kč měsíčně za každé dítě, které pojištěnec vychoval, od splátky důchodu splatné v lednu 2023, jsou-li splněny podmínky stanovené v bodech 3 až 5; toto zvýšení náleží k procentní výměře starobního důchodu*".

[18] Dle čl. II bod 3 zákona č. 323/2021 Sb., „*podmínky výchovy dítěte se pro účely zvýšení podle bodu 1 posuzují u všech pojištěnců podle právních předpisů účinných ke dni, od něhož byl starobní důchod přiznán, pokud se dále nestanoví jinak; tyto podmínky platí i v případě, že o dítě osobně pečoval muž. Výchovu téhož dítěte nelze pro účely zvýšení podle bodu 1 současně započítat více osobám. Vychovávalo-li totéž dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu; to platí i v případě, že u téhož dítěte byla jeho výchova zohledněna při stanovení důchodového věku ženy. Zvýšení starobního důchodu podle bodu 1 nenáleží, pokud se pojištěnec vůči dítěti dopustil jako pachatel, spolupachatel nebo účastník úmyslného trestného činu proti životu a zdraví, proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo proti rodině a dětem podle trestního zákoníku nebo obdobných úmyslných trestných činů podle dříve platných právních předpisů*".

[19] Dle čl. II bodu 5 zákona č. 323/2021 Sb. *„nejedná-li se o případ uvedený v bodě 4 větě první nebo druhé, zvýší se starobní důchod podle bodu 1 na základě písemné žádosti podané na předepsaném tiskopisu. V této žádosti se uvádějí údaje o vychovaných dětech a o době a rozsahu osobní péče o dítě a čestné prohlášení, že osoba pečovala o dítě v největším rozsahu a že nenastala překážka pro zvýšení starobního důchodu uvedená v bodě 3 větě poslední; údaje o vychovaných dětech lze doložit rodným listem dítěte nebo jiným dokladem o vztahu k dítěti. Tento tiskopis obsahuje též poučení o důsledcích uvedení nepravdivých údajů. Žádost se podává v případě starobních důchodů přiznaných před 1. lednem 2023 nejpozději do 31. prosince 2024; žádost lze podat nejdříve 1. září 2022 s tím, že pro žádosti podané před tímto dnem se použije obdobně ustanovení § 83b odst. 2*

zákona č. 582/1991 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Nebyla-li žádost podána ve lhůtě uvedené ve větě čtvrté, zvýšení starobního důchodu podle bodu 1 nenáleží".

[20] Dle zdejšího soudu nelze stěžovatelce přisvědčit, že se muselo jednat o dítě, které bylo vychováno před přiznáním starobního důchodu, pokud bylo možné žádat o výchovné zpětně a byla k tomu stanovena lhůta. Pro žádosti o přiznání starobního důchodu po 1. 1. 2023 zákonodárce jasně stanovil, že je možné přiznat výchovné pouze za dítě, které je uvedeno v žádosti o starobní důchod, zatímco u starobních důchodů přiznaných před 1. 1. 2023 tomu tak nebylo. Zákonodárce pouze stanovil lhůtu, do kdy je možné o výchovné požádat. Pokud se rozhodl, že je možné dávku přiznat zpětně – tedy i žadatelům, kteří již starobní důchod pobírají, a pokud měla být přiznána pouze za dítě vychované před přiznáním starobního důchodu, tak by tato podmínka musela být uvedena v rámci přechodného ustanovení, nikoliv pouze v důvodové zprávě. Při takto velkoryse stanovené lhůtě, s možností požádání o dávku až do 31. 12. 2024 a dřívějšímu nižšímu důchodovému věku (žalobkyni byl přiznán starobní důchod již od 1. 1. 2009, pobírá jej tedy více jak 16 let), může tak nepochybně nastat situace, že někdo v mezidobí vychová dítě. To však nemůže jít k tíži žadatele. Důležité pro přiznání výchovného, jak už uvedl městský soud, je pouze skutečnost, že žadatel dítě skutečně vychoval dle zákonných podmínek.

[21] Dle čl. II bodu 3 zákona č. 323/2021 Sb. se splnění podmínky výchovy dítěte posoudí dle platných předpisů v době přiznání starobního důchodu. Na stěžovatelku se tedy vztahuje § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném k 1. 1. 2009 ve spojení s § 4 odst. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb.; „*Podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod je splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti roků. Pokud se však žena ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti aspoň po dobu pěti roků; to však neplatí, pokud žena před dosažením zletilosti dítěte přestala o dítě pečovat".*

[22] Ze slovního spojení „*nárok ženy na starobní důchod"* není možné dovozovat, jak činí stěžovatelka, že muselo být dítě vychováno do data přiznání starobního důchodu pro účely výchovného, které se stalo součástí našeho právního řádu s účinností až 1. 1. 2023. Druhou podmínkou pro přiznání výchovného je dle čl. II bod 3 zákona č. 323/2021 Sb., že žadatel musel o dítě pečovat v největším rozsahu. Institut výchovného je nutné vnímat jako fakultativní možnost navýšení důchodové částky za splnění zákonných podmínek. Žalobkyně o vnučku začala pečovat na základě rozhodnutí soudu krátce po dosažení jejích 2. narozenin. Žalobkyně zcela naplnila podmínku péče o dítě po dobu deseti let a péči v největším rozsahu. Stěžovatelka ve svém rozhodnutí vůbec neposoudila, kdo o nezletilou fakticky pečoval od jejího narození do dosažení zletilosti (kterého vnučka dosáhla dne 3. 1. 2025). Omezila se na pouhé konstatování, že žalobkyni výchovné nenáleží z důvodu, že vnučku vychovala až po přiznání starobního důchodu. Takový zkratkovitý závěr nelze přijmout.

[23] Ve světle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2025, č. j. 6 Ads 182/2024-29, není ani možné přijmout závěr, že žalobkyni výchovné nenáleží z důvodu, že nedošlo k zásahu do jejího pracovního života, a tudíž k poklesu příjmů. Nejvyšší správní soud ve výše zmíněném rozsudku konstatoval: *„Zavedení podmínky zásahu do pracovní kariéry by nepřípustně zúžilo okruh osob, kterým má výchovné skutečně náležet. Podmínka přitom nijak nevyplývá ze zákona a nelze ji dovodit ani z důvodové zprávy. Dovození takové podmínky by ve svém důsledku vedlo v některých případech až k neúnosným situacím, zejména z důvodu dokazování (ať už prokázání „nepovýšení" v důsledku výchovy dětí či nemožnosti dále studovat), které by se pravděpodobně omezilo na pouhé srovnávání vyměřovacích základů z osobních důchodových listů pečujících osob. Rovněž s ohledem na rozmanité skutkové okolnosti a specifika jednotlivých povolání je takové kritérium nelogické a v konkrétních případech i nespravedlivé. Lze si totiž představit řadu reálných situací, kdy by takový výklad vedl k nepřiznání výchovného i u osob, které o dítě skutečně pečovaly*

v největším rozsahu, např. u prarodičů (ze zákona je zjevné, že je možná péče dalších osob, nejen rodičů) a například ani u některých podnikatelů se péče o dítě v jejich kariéře nemusí (v závislosti na řadě faktorů) formálně projevit."

[24] Nejvyšší správní soud konstatuje, že nemůže obstát závěr stěžovatelky, že výchova nezletilé neměla dopad na pracovní kariéru žalobkyně; tuto podmínku zmiňuje pouze důvodová zpráva, která odůvodňuje zavedení institutu výchovného, ale zákonné ustanovení prokázání dopadu na pracovní kariéru žadatele nikterak nepožaduje (viz citovaný rozsudek ze dne 2. 4. 2025, č. j. 6 Ads 182/2024-29, dále rozsudky ze dne 3. 7. 2025, č. j. 7 Ads 227/2024-26 a ze dne 12. 3. 2025, č. j. 10 Ads 271/2024-35). Nadto není možné ani takový závěr učinit jenom na základě skutečnosti, že žadateli byl přiznán starobní důchod předtím, než mu bylo svěřeno dítě do péče. Ve shora uvedeném rozsudku obvodního soudu bylo uvedeno, že žalobkyně již má nárok na přiznání starobního důchodu, přičemž této možnosti využije, aby se mohla o nezletilou vnučku starat, když bude její matka ve výkonu trestu. Žalobkyně byla zaměstnána jako právnička ve státní organizaci Správa železniční a dopravní cesty do 31. 1. 2012 a ukončila pracovní činnost ve svých 62 letech, přičemž už více jak tři roky starobní důchod pobírala. Starobní důchod jí byl přiznán tedy více než o 6 let dříve, než je důchodový věk pro žadatele narozené po roce 1974. Nemůže jít k tíži žalobkyně, že dosáhla důchodového věku již před 60. rokem života a vzhledem k tomu, že měla pečovat o nezletilou, tak této možnosti využila. Učinila tak dle svého vyjádření před obvodním soudem, aby mohla plně a zodpovědně o nezletilou pečovat. Tedy nelze kategoricky vyloučit, ba spíše naopak je třeba připustit, že výchova nezletilé mohla mít vliv na pracovní kariéru žalobkyně.

[25] Zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Ads 182/2024 rovněž odkazuje čl. II bod 4 zákona č. 323/2021, který konstatuje, že pokud byl důchodový věk stanoven se zohledněním vychovaných dětí, zvýší se starobní důchod o tzv. výchovné bez žádosti; za vychované dítě se pro účely přiznání výchovného považuje dítě, k jehož výchově bylo přihlédnuto při stanovení důchodového věku. Podle čl. II bodu 5 zákona č. 323/2021 Sb. pak platí, že pokud se nepostupuje podle bodu 4 (přiznání výchovného bez žádosti), zvýší se starobní důchod o výchovné na základě písemné žádosti podané na předepsaném tiskopisu. Na základě znění přechodných ustanovení tudíž nemůže obstát závěr, že stěžovatelka mohla čerpat výchovné pouze za ty děti, které vychovala před přiznáním starobního důchodu a na základě jejichž výchovy jí byl snížen důchodový věk. Ustanovení bodu 5 naopak říká, že o výchovné na dítě, jehož výchova nezaložila snížení důchodového věku, se požádá na předepsaném tiskopisu. Je to z důvodu, že o výchovné mohou žádat jak muži, tak i prarodiče, pokud prokáží, že o dítě pečovali v největším rozsahu. Zákonné znění připouští možnost žádat o výchovné i po přiznání starobního důchodu pro důchody přiznané před 1. 1. 2023.

[26] Stěžovatelka měla posoudit splnění zákonných podmínek pro účely přiznání výchovného dle čl. II bodu 3 zákona č. 323/2021 Sb. ve spojení s § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění ve znění k 1. 1. 2009, nikoli dle § 34a zákona o důchodovém pojištění, jak nesprávně uvedl městský soud, jelikož ten byl do zákona o důchodovém pojištění vložen právě zákonem č. 323/2021 Sb. a je účinný od 1. 1. 2023. Uvedené pochybení však nic nemění na tom, že rozhodnutí stěžovatelky nemohlo z hlediska práva obstát a městský soud nepochybil, pokud rozhodnutí stěžovatelky zrušil, založila-li je stěžovatelka na závěru, že po datu přiznání starobního důchodu již nelze nárok na výchovné hodnotit a že péče o nezletilou nemohla již mít vliv na pracovní kariéru žalobkyně.

[27] Stěžovatelka ve vyjádření k žalobě poprvé uplatnila námitku, že i kdyby žalobkyně podmínky při přiznání výchovného splňovala, tak její žádost byla dle čl. II bod 5 zákona č. 323/2021 Sb. podána opožděně. Tuto svoji námitku následně uplatnila a rozvedla v kasační stížnosti, kde uvedla, že žádost o výchovné ke starobnímu důchodu přiznanému před 1. 1. 2023 je nutné podat nejpozději do 31. 12. 2024, žalobkyně tak učinila až 25. 7. 2025.

[28] Nejvyšší správní soud konstatuje, že tuto argumentaci vznesla stěžovatelka pouze ve vyjádření k žalobě, aniž by ji však uplatnila v napadeném rozhodnutí. Žádost žalobkyně však nebyla zamítnuta pro opožděnost, ale z jiného (výše uvedeného) důvodu, proti němuž žalobkyně brojila žalobou; proti důvodu opožděnosti žádosti, který stěžovatelka zmiňuje až ve vyjádření k žalobě a nyní v kasační stížnosti, žalobkyně však brojit nemohla. Odůvodnění správního rozhodnutí nelze nahrazovat ani doplňovat argumentací obsaženou až ve vyjádření k žalobě, neboť by tím byl popřen smysl požadavků kladených na odůvodnění rozhodnutí podle § 68 odst. 3 správního řádu (viz rozsudek NSS č. j. 4 Azs 55/2003-52, Sb. NSS č. 638/2005). Nedostatek odůvodnění nemůže stěžovatelka zhojit vyjádřením k žalobě (které následně „přetaví“ do kasačních námitek); srov. rozsudek NSS ze dne 19. 12. 2008, č. j. 8 Afs 66/2008-71, či rozsudek ze dne 13. 10. 2004, č. j. 3 As 51/2003-58. Nutno podotknout, že důvod opožděnosti žádosti stěžovatelka neuplatnila ani pro zamítnutí námitek žalobkyně.

[29] Rozsah přezkumné činnosti městského soudu stěžovatelka vymezila odůvodněním svého rozhodnutí, především však byl určen žalobními body, které uplatnila žalobkyně, která žalobou vymezila předmět sporu. Pokud se městský soud stěžovatelkou vznesenou námitkou opožděnosti žádosti ve vyjádření zabýval a posuzoval ji, překročil rozsah své přezkumné činnosti. Nejvyšší správní soud s ohledem na uvedené se kasačními námitkami uplatněnými stěžovatelkou v tomto směru nezabýval. V opačném případě by zavázal právním názorem stěžovatelku, aniž by tato námitka byla předmětem předchozího řízení a odňal by právo žalobkyni proti této námitce brojit před městským, případně i Nejvyšším správním soudem, a předložit k ní svoji právní argumentaci.

[30] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že městský soud se nijak neodchýlil od judikatury kasačního soudu a nedopustil se ani zásadního pochybení při výkladu hmotného či procesního práva. Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, proto ji dle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[31] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Dle obecného pravidla úspěchu náleží právo na náhradu nákladů řízení žalobkyni. Ta učinila před Nejvyšším správním soudem jeden úkon právní služby dle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), kterým bylo sepsání vyjádření ke kasační stížnosti, za nějž advokátovi náležela odměna ve výši 4 620 Kč a paušální částka náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu ve výši 450 Kč. Zástupce žalobkyně je plátcem DPH, soud proto zvýšil náhradu nákladů řízení o částku odpovídající příslušné dani. Celkově je tedy stěžovatelka povinna uhradit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku ve výši 6 135 Kč. Tuto částku uhradí k rukám jejího zástupce, Mgr. Jana Vargy do třiceti dnů od právní moci rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 23. října 2026

L. S.

JUDr. Lenka Matyášová v. r.
předsedkyně senátu